

Allahı Rab tanımak ve rabbim Allah deyip hamdetmek Fatiha ile birlikte Rabbimizin kim olduğunu açıkıyoruz kendimize,başkalarına ve Allaha. Alemlerin Rabbinin, cansız ve şuursuz canlıların Rabbinin bizimde Rabbimiz olduğunun farkında olduğumuzu sölüyoruz Allahın Rabliğinden hoşnutluğumuzu dile getiriyoruz, iyi ki Rabbimiz Allah diyoruz, Rabbimiz Allah diye hamd ediyoruz ve Onun her türü yasasından hoşnut olduğumuzu, razı olduğumuzu, Onun Rabliğini överek dile getiriyoruz Rabbim ALLAH diyoruz Allah-u Teâlâ’nın, yaratan, nimet veren ve terbiye eden anlamlarına gelen güz el isimlerinden birisi de Rabdir. Allah-u Teâlâ’nın yeryüzündeki halifesi olan insanoğlu eğitimlik vasfını rabbimizden almıştır. Nasıl ki

 َالْبَصِيرِ

السَّمِيعُ

 gibi sıfatlar Allah’nın isimleri olmakla beraber kullarında kendi boyutlarında tecelli etmekte ise aynı şeklide “rab” ismi de kullar üzerinde öğretmen olarak tecelli etmektedir.

تَاْدِيبِيفَاَحْسَنَرَبِّياَدَّبَنِي Efendimiz “Beni rabbim terbiye etti” derken işte her şeyi ile bu yetişmeden bahsediyordu… Peygamberler gerçeği bildirme veya hatırlatma için, nasihat, güz el öğüt, müjdeleme, korkutma ve uyarma gibi eylemlerle gürevlerini yaparlar. Müminleri diğer insanlardan ayıran en temel özellik, “istikamet üzere” yürüyor olmalarıdır. Onlara bu farklılığı kazandıran ise, peygamberler silsilesinin tarih boyunca insanlığa hatırlattığı, uygulamalı olarak güsterdiği ve nihayet Son Peygamber s.a.v.’de ekmel seviyesine ulaşan özelliktir: Hayatı “rabban&iirc;” boyutuyla hissetmek ve yaşamak!.. İnsanın da, evrenin de kaynağı aynı ilah&iirc; irade olduğuna göre, hayatı böyle görmenin ve yaşamanın şaşılacak bir durum olmadığını, hatta meseleyi böyle değerlendirmenin esas olduğunu anlamak zor değil. اِنَّالِلَّهِوَاِنَّآاِلَيْهِرَاجِعُونَ“Allah’tan geldik ve yine O’na döneceğiz”[\[1\]](#) demek, hayatın rabban&iirc; yönünü varlık anlayışımızın merkezine koymak demektir. İşte bu noktada başta Efendimiz s.a.v. olmak üzere peygamberler silsilesinin (hepsine selam olsun) insanlık için arz ettiği önem karşımıza çıkıyor. Onlar olmasaydı varlığı ve hayatı bu kıvamda kavrayıp hissedebilir miydik? Yüce Rabbimiz tarih boyunca insanlığı rehbersiz bırakmamış, yollarını her şaşırdıklarında kullarına, rahmet ve merhametinin bir tecellisi olarak 124 bin peygamber göndermiştir.[\[2\]](#) Son Peygamber s.a.v.’in insanlığa getirdiği, hatırlattığı, öğrettiği ve yaşadığı ise, rabban&iirc; hayatın zirve seviyesiydi. Burada bizi bekleyen önemli bir soru var: Efendimiz s.a.v.’den sonra peygamber gelmeyeceğine göre, gelişen olaylar ve değişen durumlar karşısında U¨mme-i Muhammed rabban&iirc; istikametini nasıl muhafaza edecek? Şurası açıktır ki, peygambersiz

dönemde yaşamak “peygambersiz yaşamak” değildir. Bu, özellikle Ümmet-i Muhammed için son derece önemli bir noktadır. Zira Efendimiz s.a.v., “Size iki şey bırakıyorum; onlara sıkıca sarıldığınız zaman asla yoldan sapmazsınız: Allah’n Kitabı ve Rasulü’nün sünneti.”[3] buyurmuştur. Efendimiz s.a.v.’n buyurduğu her şey haklıdır. Dolayısıyla Kur’an ve Sünnet’e gereği gibi sarıldığımızda, onları hayatımızın merkezine yerleştirdiğimizde yoldan sapmamız da, rehbersiz kalmamız da söz konusu olmayacaktır.

Yeryüzünde insanların bakışlarını üzlerinde toplayan yegane umut kaynağı Kur'an-ı Kerim’dir. O dünyanın çeşitli yerlerinde perişanlık denizinde boğulan ve ümitsizlik çöllerinde nereye yöneleceğini bilmeyip de acı dikenler üzlerinde sürünen insanların bakışlarını kendisine çeken gerçek umut kaynağı, yol gösterici ve aydınlık zirvelerin üstündeki zirvedir. Kur'an-ı Kerim ilk Rabbani toplumun önderi, öğretmeni ve eğiticisi olan En-Nebî’ülÂzâm Muhammed (s.a.v.)’n liderliğinde cahiliyye adet ve inançlarının esiri olan bireylerden kurmuştur. Onlardan hiçbiri Hz. Muhammed (s.a.v.) gönderilinceye kadar, cahiliyyenin esaretinden kurtulabileceklerini akıllarının ucundan bile geçirmiyorlardı. İşte bu, o insanların arkalarından tüm insanlığa bırakacakları büyük bir mucize idi. Gelecek nesillere, çağlar ötesinden, o dönem ve o dönem insanlarından hayatlarında fevkalade değişikliklere yol açması sebebiyle, insanları tümden hayranlık içinde bırakmıştır.Duvarları çökmlüş olan ve temellerinin kaybolmasına çok az kalan Rabbani toplumu ilâhi lütfla yeniden ümmetin her yer ve zamanda göreceği şekilde kuracak ve tesir edecek olan Kur'an-ı Kerim’dir. Ümmet Rabbani topluma dönemek arzusunda samimi olduğu takdirde, kendisini yeniden Rabbani topluma kavuşturacak olan büyük umut kaynağı işte bu Kitaptır. İnanan insan Kur'an ayetlerini düşünürken kendini derin hayretler içinde bırakacak hayat, kainat ve insan ile ilgili sayısız örnek ve tasvirlerle karşılaşır. Öyle ki bu örneklerin her birini okudukça kalbi imanla dolar. Bu ayetler kendisine en mükemmel fikirleri, en kıymetli çözüm yollarını gösterir ve o her zaman Allah (c.c.)’n şu sözünü hatırlar: وَاِذَامَااُنْزِلَتْسُو.رَةٌفَمِنْهُمْمَنْيَقُولُاَيُّكُمْزَادَتْهُهَذِهِاِيمَانًافَاَمَّاالَّذِينَاَمَنُوافَزَادَتْهُمْاِيمَانًاوَهُمْيَسْتَبْشِرُونَ“Ne zaman bir sûre indirilse, münafıklar birbirlerine (alay yoluyla); Bu sûre hanginizin imanını artırdı? derler. Mü'minlere gelince inen her

sûre onların imanını artırır ve onlar bu sûrelerin inışıyle sevinip birbirini müjdelerler.”[4]. Âyet gayet veciz olarak hakkı tasdik eden ve pisliklere bulaşmaktan sakınan Rabbani toplumun güz el ve aydınlık bir tasvirini yapmakta ve bu toplumu diğerlerinden ayıran imanî özelliklerin kendisinde belirgin olmadığı hiçbir toplum, insanların sığınacağı ve sükûnet bulacağı bir toplum olmaya layık değildir. Fıtrata uygun olan toplum, semavî gözetimden uzak olan, yalnız insan aklı ve eliyle düzenlenmiş toplumların estirdiği her çeşit aldatmacayı reddeden toplumdur. Rabbani toplumun özelliği dör tanedir: 1- Tevhid, 2- Sadık kulluk, 3- Fedâkarlık ve sevgi, 4- Hakkı ve sabrı tavsiye etmek. 1- Tevhid: Tevhid-i ilahide saflık, ancak tüm boyutlarıyla tevhidin manasının kalbe yerleşmiş olmasıyla elde edilebilir. Bu ise Allahü Teâlâ (c.c.)’yı ilah ve Rablığına tek kabul etmek, isim ve sıfatlarında O’nu birlemektir. Bundan sonradır ki, bu tevhid anlayışı hiçbir sapmanın zarar veremeyeceği bir hal alır. Allahü Teâlâ (c.c.)’nın kullarından istediği tevhid anlayışı ancak bu şekildedir: قُلْ هُوَ اللّهُ اَحَدٌ , اَللّهُ الصَّمَدُ , لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ , وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوً ا اَحَدٌ , “Deki: O Allah birdir, Samed’dir. Doğurmadı, doğurulmadı da. Hiçbir şey O’na denk değildir.”[5] Kur'an-ı Kerim’ın sureleri bu boyutları eksiksiz olarak beyan eden ve tevhid inancını kalbe ve akla yerleştiren ayetlerle doludur. Bu ise diğer inançlardan ayrı olarak sadece saf ve katıksız İslâm inancının özelliğidir. Bu tüm Peygamberlerin tebliğini yaptıkları akidenin tâ kendisidir. وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا نُوحى اِلَيْهِ اَنَّهُ لَا اِلهَ اِلَّا اَنَا فَاعْبُدُونِ ِ “Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona şöyle vahyetmiş olmayalım: Gerçek şu ki, benden başka ilâh yoktur. Onun için bana kulluk edin.”[6] Hz. Peygamber (s.a.v.) bu gerçeği şu sözüyle teyit etmektedir: “Benim ve benden önceki peygamberlerin söylediği en faziletli söz, Lâ ilâhe illallahtır.” (İmâm-ı Mâlik- Muvatta). Özellikle peygamberler akidenin boyutlarını, ibadet ve yaşayışlarıyla izah etmişler ve her türü kapalılık ve karışıklığı önlemişlerdir. Bundan sonra, hiçbir kimsenin bu akideden yüz çevirmesi ve gereğiyle amel etmemesi için bir neden

kalmamıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.) getirdiği dava ile ortaya çıkarken, kendisinden önce gelenlerin getirdiklerinden başka bir dava getirmiş değildir. Kavminden veya kavmi dışındakilerin arasından, getirdiği bu davadan yüz çevirenler, saf tevhid akidesinden saparak, kendi iradesini kendisini yaratana ve rızkını verene teslim etmeyi reddetmiş ve böylece ateş ehli olmayı hak etmişlerdi. Allahü Teâlâ (c.c.)’nın uluhiyetinde tek olduğunu anlatan ayetlerden bazıları şunlardır:

شَهِدَ
اللّهُ
اَنَّهُ لَا
اِلهَ اِلَّا
هُوَ
وَالْمَلئِكَةُ وَاُولُوا
الْعِلْمِ
قَائِمًا
بِالْقِسْطِ
لَا اِلهَ
اِلَّا هُوَ
الْعَزيزُ
الْحَكيمُ “Allah kendisinden başka ilâh olmadığına şahitlik etti. Melekler ve ilim sahipleri de O’ndan başka ilâh olmadığına şahitlik ettiler. O Aziz ve Hakim’dir.”[7]
لَوْ كَانَ
فيهِمَا
الِهَةٌ
اِلَّا
اللّهُ
لَفَسَدَتَا
فَسُبْحَانَ
اللّهِ رَبِّ
الْعَرْشِ
عَمَّا
يَصِفُونَ “Eğer yerde, gökte Allah’tan başka tanrılar olsaydı, ikisi de bozulup gitmişti.”[8]
اَمَّنْ
يَهْديكُمْ
فى ظُلُمَاتِ
الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ
وَمَنْ
يُرْسِلُ
الرِّيَاحَ
بُشْرًا
بَيْنَ
يَدَىْ
رَحْمَتِه
ءَاِلهٌ مَعَ
اللّهِ

تَعَالَى

اللّهُ

عَمَّا

يُشْرِكُونَ

“Yahut karanın ve denizin karanlıklarında size yolunuzu gösteren ve rahmetinin

önünden rüzgârları bir müjdeci olarak gönderen mi? Allah ile

birlikte başka bir ilâh mı var!? Allah, onların ortak koştuklarından yücedir.” [\[9\]](#)

Allahü Teâlâ (c.c.)’nın Rububiyette tek olduğunu anlatan ayetlerden

bazıları şunlardır:

خَلَقَكُمْ

مِنْ نَفْسٍ

وَاحِدَةٍ

ثُمَّ جَعَلَ

مِنْهَا

زَوْجَهَا

وَاَنْزَلَ

لَكُمْ مِنَ

اْلاَنْعَام

16; ثَمَانِيَةَ

اَزْوَاجٍ

يَخْلُقُكُم

18; فِى بُطُونِ

اُمَّهَاتِك

15;مْ خَلْقًا

مِنْ بَعْدِ

خَلْقٍ فِى

ظُلُمَاتٍ

ثَلاَثٍ

ذَلِكُمُ

اللهُ

رَبُّكُمْ

لَهُ

الْمُلْكُ لآ

اِلَهَ

اِلاَّ هُوَ

فَاَنَّى

تُصْرَفُونَ

“O sizin hepinizi, birtek candan yaratmıştır ve ondan da eşini var etmiştir ve sizin için

hayvanlardan dört türden koyun, keçi, sığır, deve sekiz çift ikram ve ihsan

etmiştir. O sizi analarınızın karınlarında, üç kat karanlık içinde peşpeşe yaratılış

safhalarından geçirerek yaratmaktadır. İşte Rabbiniz olan Allah budur,

hükümranlık O’nundur, O’ndan başka gerçek ilah yoktur. Buna

rağmen nasıl oluyor da, O’na kulluktan başka ilahlara çevriliyorsunuz.” [\[10\]](#)

هُوَ الَّذِى

جَعَلَ

لَكُمُ

اللَّيْلَ

لِتَسْكُنُو

75; فِيهِ
وَالنَّهَارَمُبْصِرًا
اِنَّ فِى
ذَلِكَ
لاَيَاتٍ
لِقَوْمٍ
يَسْمَعُونَ
“Geceyi sizin için, istirahat etmenize elverişli, gündüzü de aydınlık yapan O’dur.”[11] Allahü Teâlâ (c.c.)’nın isim ve sıfatlarındaki tevhidi bildiren ayetlerden bazıları:
وَالهُ
يَسْمَعُ
تَحَاوُرَكُمَا اِنَّ
اللهَ
سَمِيعٌ
بَصِيرٌ “Allah sizin konuşmanızı içnkü Allah, içrendir”[12]
وَلِلَّهِ
اْلاَسْمَاءُ الْحُسْنَى
فَادْعُوهُ
بِهَا
وَذَرُوا
الَّذِينَ
يُلْحِدُونَ
فِى
اَسْمَائِهِ
سَيُجْزَوْنَمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ
“En güzel isimler Allah’ındır. O halde O’na onlarla duâ edin ve O’nun isimleri hakkında eğriliğe sapanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezasını içekeceklerdir.”[13] هُوَ
اللهُ
الَّذِى لآ
اِلَهَ
اِلاَّ هُوَ
عَالِمُ
الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ هُوَ
الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ “O öyle bir Allah’tır ki, O’ndan başka ilâh yoktur. Gizliyi de, âşikârı da bilir”[14] &lbret almak isteyenler veya ebedî ışığın yolunu tutanlardan olmayı arzu edenler için, ayetlerin bu kadarı yeterlidir. Ne var ki

[illegible]

(c.c.)’nın dünyada kullarına mubah kıldığı nimetlerden istifade eder. Şüphesiz ki ibadet, kulun imanını artırır, kalbinin pasını siler, toplumun her kesiminde refah ve huzur yaygınlaşır. İbadet, Müslümanların akıl ve kalplerinden İslâm akidesini silecek her türlü fikir akımına karşı toplumsal yapının yeni baştan kurulmasını isteyen düşünceyi yönlendirir. Ne yazık ki Müslümanlar, başlarına gelen musibetli dönemden bu yana, artık baktıkları şeyi görmez, şüphelendikleri hususlardan çekinmez, şaşkın bir hale düşmüşlerdir. Böylece mukaddes değerleri ve güzel ahlakları ifsad olmuştur. Öyle ki hayrı şer içinde aramaya, serpilmiş olan hidayet esaslarını sapıklıklar içinde toplamaya ve tüm yolları karanlık olan çıkmaz sokaklara sapmaya başlamışlardır. Sonuç bakımından da, dışarıdan gelen yabancı fikir akımlarını taklit etmenin esiri olmuşlardır. Bireyleri, düşünceleriyle birlikte sosyal hayatı kurmaya yönlendiren toplum, hiç şüphesiz varlığını sürdürme için güven ve azimle çalışan, medeniyetin merdivenlerine çıkma gücünü kendisinde bulan toplumdur. Yerin ve göğün, içindekilerle birlikte boyun eğdiği Allahü Teâlâ (c.c.)’ya, sadık kulluk niyetiyle ve kâmil bir itaatle iradesini teslim etmeyen bir toplum, asla bu seviyeye ulaşamaz! 3- Fedâkarlık ve Sevgi: Tüm toplumlar örfe ve adetler bakımından farklı manzaralar arz ederler. Eşyanın tabiatı, hatta toplumların karakteri gereği bu böyledir. Bu böyle olunca şüphesiz Rabbani toplumun örfe, adet ve karakteri en üstün olacaktır. Ç ünkü bu toplum özelliğini, sağlam ve mükemmel olan şeriattan almıştır. Bunun sonucu basiretli, anlayışlı ve uyanık bir olumluluk içinde hareket eden bir toplum olur. Bu özellikler, Rabbani toplumun bireyleri arasında yakınlaşmaya sebep olur. Onların vicdanlarına birbirlerini sevmeyi, yardımlaşmayı, fedâkarlığı yerleştirir. Hz. Peygamber (s.a.v.), dostluk ve merhamet prensiplerini şu sözüyle, tasvirlerin en güzeli olarak dile getirmiştir: قالرسولُ اللّه:: مَثَلُ المُؤْمِنِينَ في تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعاطُفِهِمْ مَثَلُ الجَسَدِ إذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالحُمَّى “"Birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamette, birbirlerine şefkatte mü'minlerin misâli, bir bedeninin misâlidir. Ondandır bir uzuv rahatsız olsa, diğer uzuvlar uykusuzluk ve hararete ona iştirak ederler."[\[15\]](#) وَمِنْ

اَيَاتِهِ
اَنْ خَلَقَ
لَكُمْ مِنْ
اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا اِلَيْهَا
وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ
مَوَدَّةً
وَرَحْمَةً
اِنَّ فِى
ذَلِكَ
لاَيَاتٍ
لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ Rabbimiz buyuruyor: “O’nun ayetlerinden biri de kendileriyle kaynaşmanız içcedil;in size kendi nefislerinizden eşler yaratması ve aranızda sevgi ve merhamet koymasdır.”[16] Rabbani toplumların mensupları, bu özelliğın devamını arzuladıkları içcedil;in Allahü Teâlâ (c.c.)’ya şöyle niyazda bulunurlar.
رَبَّناَ لاَ
تُزِغْ
قُلُوبَنَا
بَعْدَ اِذْ
هَدَيْتَنَا
وَهَبْ لَنَا
مِنْ
لَدُنْكَ
رَحْمَةً
اِنَّكَ
اَنْتَ
الْوَهَّابُ
“Rabbimiz, bize hidayet verdikten sonra kalplerimizi saptırma, katından bize bir rahmet ihsân et.”[17] Fedakarlık öneklerinden biride &lcirc;sâr Kelime olarak insanın, başkalarını kendisine tercih etmesi demek olan îsâr; geniş anlamıyla toplumun menfaat ve çıkların şahsî çıklarından önce düşümek, şahsılıklere karşı bütün bütün kapanıp, yaşama zevki yerine yaşatma hazzıyla var olmaktır. &lcirc;sârın karşıtı cimrilik ve şahsî çık duyusudur ki, Hak’tan, halktan ve Cennet’ten uzak kalmanın âmili sayılmıştır.[18] &lcirc;sâr ruhundan ‘cûd’, ‘sehâ’ ve ‘ihsan’ sözükleriyle ifade edeceğimiz cömertlik, semâhat ve civanmertlik doğmuştur. Cûd, mü’minin, gönünde herhangi bir rahatsızlık duymadan, sahip olduğu şeylerin, hiç olmazsa bir kısmını infak etmesinin ve başkaları içcedil;in var olabilmesinin adıdır. Sehâ, müminin, infakı ve başkalarını düşünmeyi önde götürmesi ve kendi mutluluğu içcedil;inde, hatta onun da önünde onların mutluluğunu düşünebilmesi; ihsan ise onun, ihtiyacı olduğu hâide başkalarını kendine tercih edebilmesidir.
وَالَّذِينَ

تَبوَّؤُ
الدَّارَ
وَاْلاِيمَا
06;َ مِنْ
قَبْلِهِمْ
يُحِبُّونَ
مَنْ هَاجَرَ
اِلَيْهِمْ
وَلاَ
يَجِدُونَ
فِى
صُدُورِهِمْ
حَاجَةً
مِمَّآ
اُوتُوا
وَيُؤْثِرُو
06;َ عَلَى
اَنْفُسِهِم
18; وَلَوْ كَانَ
بِهِمْ
خَصَاصَةٌ
وَمَنْ يُوقَ
شُحَّ
نَفْسِهِ
فَاُولَئِكَ
هُمُ
الْمُفْلِحُ
08;نَ “Ve onlardan önce Medine’yi yurt ve iman evi
edinmiř olanlar, kendi-lerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilen
ganimetlerden dolayı, gö-nüllerinde bir haset hissi taşımazlar, aksine kendileri
ihtiyaç ve zaruret içinde bulunsalar bile, diğ&erlerini kendilerine tercih ederler. Kim
aç gözülükten sakı-nırsa, onlardır mutluluğa ulaşacak olanlar.[\[19\]](#)
âyetiyle işaret edilmek istenen îsâr zirvesi de işte budur. Bu âyetin
nüzûl sebebi olarak, sahabenin dillere destan îsâr kahramanlığını
gösteren şöyle bir hâdise rivayet edilmektedir: Hz. Ebu Hüreyre anlatıyor:
“Allah Resulü’ne (sallallahü aleyhi ve sellem) (yemeğe ihtiyacı olan) bir
adam geldi. Resulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) hanımlarına haber gönderdi, ancak
onlar ‘Yanımızda sudan başka (yiyecek) bir şey yok.’ dediler. Bunun üzerine
Hz. Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem), “Bu adamı kim misafir edecek?”
dedi. Ensar’dan bir zât -ki Ebu Talha olduğı zikredilmiştir- “Ben Yâ
Resulallah!” diye cevap verdi. Ve adamı alıp evine götürdü. Hanımına,
“Resulullah’ın misafirine yemek ikram et.” dedi. Hanımı, “Vallahi benim
yanımda çocuklarımla yiyeceğinden başka bir şey yoktur.” dedi. Kocas da ona,
“Sen yemeği hazırla, kandili yak, çocuklar akşam yemeği istedikleri zaman onları
uyut.” dedi. Hanımı dediğı gibi yaptı. Sonra kandili düzeltiyor gibi yapıp
söndürdü. Ev sahipleri yemek yiyor gibi yapıp aç yattılar. Sabahleyin
misafir Resulullah’ın (sallallahü aleyhi ve sellem) yanına vardı. Allah Resulü,
“Bu gece Allah, yaptıklarından ötürü, falan ve falandan son derece hoşnut

oldu ve haklarında şu âyeti inzal buyurdu: “Kendilerinde bir ihtiyaç olsa bile onları kendilerine tercih ederler” dedi.[20] îsâr ve cömertliğin ulaşılması güç zirvelerinden birini gösteren bu durum sahabede, farklı derecelerde de olsa, âdeta tabiî bir hâl almıştı. Zîrâ hem mal hem de canlarını seve seve Allah rızası için harcayarak cömertliğin her türlüsünün destanını yazmışlardı. Onları anlatan kitaplar bu altın tablolarla bezelidir. Bu durum da elbette Peygamber Yolu’nda gitmenin bir neticesiydi, zîrâ O Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem) mi’rac gibi bir makama yüceltilmiş olmasına rağmen insanlığın kurtuluşu için onların içine geri dönmüş ve kimsenin yapmaya güç yetiremeyeceği bir îsâr ahlâkı ortaya koymuştu. 4- Hakkı ve Sabrı Tavsiye Etmek: Rengi ne olursa olsun toplumu, özelliklerini kendi başına işlemesi için terk etmek doğru değildir. Bu bakımdan şirkin her türlüsünü reddeden, Allah (c.c.)’a asi olmayan, mensupları birbirlerine düşmanlık etmeyen bir toplumdur Rabbani Toplum… Rabbani toplumun ilk üç özelliği Tevhid, Sadık kulluk ve Fedâkarlık ve sevgi bazen toplumun mensuplarının kalbinde zaafa uğrar. Bu zaafın izalesine, şiddetli acılarını dindirmeye, bu zaaftan doğan izleri silmeye ve böylece bu üç özellik başarısızlığa uğradığında, onlara destek olacak başka bir özelliğe gerek duyulur. İşte bu özellik, toplum mensuplarının birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye etmeleridir. Hakk, batılın dışındaki her şeyi kapsar. Ehl-i Hakka gelince, onlar her zaman mal ve can, eza ve cefaya maruz kalan kimselerdir. Bu nedenle Kur'an’da söz edilen sabır, bir imtihanın işaretidir. , اِلاَّ الَّذِينَ اَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ - اِنَّ اْلاِنْسَانَ لَفِى خُسْرٍ - وَالْعَصْرِ “Asra yemin olsun ki, insan gerçekten hüsrân içerisindedir. Ancak iman edip, Salih amel işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesnadır.” [21] Rabbani toplumda, her fert başkasının iyiliğine, hayrına ve yararına olan hususlarda gayretli olur, bunların gerçekleşmesi için çalışır. Toplum, fertlerin gayretlerini gerekli olmayan yerlere yönlediren kötüşüphelerden arınmış olur. Toplumun her ferdi artık ümitle, sürekli bir yükselişle ilerlemeye başlar. Hiç üphesiz bu yardımlaşma, dayanışma ve nasihatleşme özelliği, toplum mensupları arasında kuvvetli bir kaynaşmaya, kalplerde kardeşlik duygusunu pekiştirmeye, zayıflara yardım elinin uzatılmasına neden olur. Bütün bu özelliklerin bir topluma yerleşmesi ve tam anlamıyla gerçekleşmesi halinde, o topluma artık “Rabbani Toplum” diyebiliriz. Bu özelliklerden herhangi birine yapılan saldırı toplumun Rabbanîliğine karşı yapılmış sayılır. Çünkü bu özellikler, güç ve sağlamlığını topluma mensup fertlerin iman kuvvetinden alırlar. Onların kuvvetinin gevşemesi, bu

